

Ivana Sobieskoga — koji je gradu dohrlio u pomoć — ametice potučen, a s njime skršena i sva moć i snaga osmanlijskoga carstva zauvijek. Taj poraz bješe znak za općeni ustanak i vojevanje na Turke. Leopold I. sklopi još i savez s Venecijom, pa tako nastaje rat, koji se protekao od Dunava do Crne Gore. Rat se vodio (1683—1699) na tri bojišta. U Ugarskoj vojevala je carska vojska; u Hrvatskoj i Slavoniji banska pod banom Nikolom Erdödyjem, a izdašno su je pomagali hajduci; konačno u Dalmaciji mletačka vojska, sastavljena samo od domaćih hrvatskih i srpskih četa. U Slavoniji istaknuo se osobitim junaštvom fra Luka Ibrišimović Požežanin, a u Dalmaciji hajdučke četovođe Stojan Janković i Ilija Smiljanić. Do godine 1687. već je najveći dio Ugarske, Slavonije i Hrvatske bio očišćen od Turaka; pala je Požega i Osijek, Udbina i Knin, a carske su vojske doprle do Beograda osvojivši još prije (2. sept. 1686.) Budim. Sjajne pobjede svoje vojske i jaki dojam oslobođenja Ugarske i Hrvatske upotrijebi bečka vlada u svoju korist. Na državnom saboru u Požunu (18. okt. 1687.) bude svečano izrečeno nasljedstvo kuće Habsburške u muškoj lozi po primogenituri u Ugarskoj i Hrvatskoj,¹ a dokinut 31. članak „Zlatne bule“ od 1222., koji je plemstvo tumačilo, da mu dopušta podizati bune na obranu ustava. Međutim svrgoše Turci Mehmeda IV. i učine sultanom njegova brata Sulejmana III. (1687—1691). To ipak ne spriječi carske vojske, da ne uđu u Srbiju, pače ona proдре sve do Kosova. Sada pozovu carski generali Srbe, Bugare i druge kršćanske narode na Balkanskom poluotoku na ustanak protiv Turaka pod njihovom zaštitom. Srbi se jedini doista podignu pod patrijarhom svojim Arsenijem Crnojevićem. No kad u taj čas moradoše carske čete uzmaći, jer je francuski kralj Ludovik XIV. iznenada navalio na Leopoldove zemlje na Rajni, pođe za njima i patrijarh (kažu s 36.000 porodica) bojeći se turske osvete. Srbi se nato nasele u južnoj Ugarskoj i Srijemu (1690). Već slijedeće godine bi sam sultan Sulejman do nogu potučen kod Slankamena (19. aug. 1691.), a konačno kad carski vojskovođa, mladi princ Eugen Savojski, pobije 11. septembra 1697. tursku vojsku pod novim sultanom Mustafom III. kod Zente na Tisi, započese se pregovori o miru. Mir je sklopljen 26. januara 1699. u

¹ I Hrvati i Mađari izabrali su doduše dinastiju Habsburšku svojim vladalačkim domom (1526. i 1527.), ali tada nije utanačeno, kojim će redom nasljeđivati njegovi članovi ispražnjeno prijestolje. Stoga su se svi vladari morali dati birati na saboru sve do 1687., kad je stariji Leopoldov sin Josip I. okrunjen bez izbora.